

Preek n.a.v. 2 Kronieken 23:18b De aanwijzingen van David Hattem, 20 september 2009

Volk van God, geliefde broers en zussen van Jezus Christus,

(dia1) Bewust van Gods aanwezigheid.

Weten dat de Here Zelf er bij is.

Thuis. Op je werk of op school. Op sport of muziek. Bij het stappen en uitgaan.

En ja, ook hier in de kerk: Hij is de Aanwezige – *God is tegenwoordig, God is in ons midden.*

Dat maakt de kerkdienst niet een gezellig onderonsje, maar een samen verschijnen voor God de Alomtegenwoordige.

Zo hebben we vorige week proberen aan te geven wat dat is: *voor Gods aangezicht.*

Bewust van Gods aanwezigheid.

En wat betekent dat dan, vroegen we?

Voor hoe je naar de kerk komt? Voor hoe je hier zit en luistert en meedoet? Voor hoe het hier gaat.

Woorden als ernst, eerbied en ontzag, werden gebruikt.

Laat het ook te merken, te horen, te voelen zijn dat we weten dat God hier aanwezig is.

Dus ga niet met je mobieltje zitten spelen tijdens een dienst, en praat niet gewoon door als er gebeden wordt – je bent hier niet voor een-aan-ons-gelijke, maar voor God de Gans Andere!

(dia2) Vandaag wil ik daar nog iets op doorgaan en het toespitsen op de gang van zaken in een kerkdienst.

En dat is spannend, want iedereen heeft wel zo zijn/haar eigen ideeën over de kerkdienst en over hoe het er in een dienst aan toe moet gaan.

Het is de laatste jaren veel besproken, en dingen gaan ook anders dan 10, 20 jaar geleden.

Het begon met het zingen van de geloofsbelijdenis. Toen de komst van een hele lijst gezangen, een aantal dat met iedere Synode groeit. (dia3.1) Naast de begeleiding op het orgel kwam (dia3.2) de muziekgroep. Er kwamen bijzondere kerkdiensten. (dia3.3) Een gaande viering van het avondmaal. Een groter podium, een lagere kansel. Beamers erbij. (dia3.4) Een aparte club voor de kids. Speciale leerdiensten in de middag. En nu dan de Open Poortdiensten, elke maand afgestemd op een andere doelgroep.

En daar vinden we allemaal wel wat van. De een staat er bij te juichen en wil nog wel veel vaker en veel meer. Een ander volgt het allemaal bezorgd. En weer een ander moet van al die fratsen niets hebben, en laat dat duidelijk merken door er gewoon niet bij te zijn.

En tegelijk zijn we samen kerk op deze plaats en in deze tijd, aan elkaar gegeven als broers en zussen van Jezus Christus, om ook samen vorm en inhoud te geven aan onze dienst aan de Here. Komen we samen voor Gods aangezicht...

Alleen: zijn we, bent u werkelijk bewust van *Gods* aanwezigheid?

(dia4) Als ik zo nu en dan het gepraat over de kerkdienst hoor, waar de discussies over gaan, als ik zie hoe er mee omgegaan wordt, dan denk ik wel 's: volgens mij gaat u/ga jij in de eerste plaats naar de kerk voor jezelf en draait het allemaal om u/jou. Voorbeelden?

Nou ga maar na: als er iets speciaals is (een *Open Poortdienst*, of een gaande avondmaalsviering, of als de muziekgroep speelt, of als er om half 5 kerk is) dan wijken we liever uit naar de *Gasthuiskerk* of naar Wezep.

Of juist als er niets speciaals is (alleen maar een preek met begeleiding van 't orgel), dan gaan we liever naar de *Bolderdienst*.

En waar draait het dan om? Om mijn gevoel, om wat ik er van vind.

Omdat ik al die moderne versjes, of dat drumstel, of al die herrie, of dat lopend buffet, of dat tijdstip om naar de kerk te gaan, omdat *ik* dat maar niks vind...

Waar draait het dan om? Om mij, om wat ik vind.

Omdat ik het orgel he-le-maal niks vind en lekker *Opwekking* wil zingen en iets bijzonders wil beleven... (dia uit)

→ Zijn we met elkaar, jong en zeker ook oud, niet heel individualistisch, ik-gericht geworden? En werkt dat niet verwoestend op de gemeenschap/kerk?! En zie je dat ook niet aan alle kanten om je heen? Steeds meer mensen die hun eigen kerkje stichten, hun eigen gemeente starten, omdat ze dan de dingen kunnen doen die zij willen doen, steeds meer kerkshoppers en kerkhoppers, omdat ze dan horen wat ze graag willen horen...?!

Ga je allereerst naar de kerk voor jezelf?

Is dat niet een heel plat, een heel horizontaal, een heel mens-middelpuntig idee van de kerkdienst? Mis je dan inderdaad niet dat aspect van: bewust zijn van het samen naderen voor Gods aangezicht?

Zou je niet voor alles naar de kerk moeten/willen om bij God te zijn?! Om voor Hem te verschijnen?! Om voor Hem te zingen, naar Hem te luisteren, zijn naam groot te maken?!

Niet mens-gericht, niet ik-centraal, maar de Here in het middelpunt?! Want wij zijn hier maar niet voor een-aan-ons-gelijke, maar voor God de Gans Andere!

Maar mag ik dan geen mening hebben over de kerkdienst?

Natuurlijk wel. En uw mening doet er toe ook!

En is dan helemaal niet belangrijk hoe je een kerkdienst beleeft, of je er thuisvoelt, of je het mooi vindt, of je het eerbiedig vindt?

Het zou te gek voor woorden zijn als dat niet belangrijk zou zijn. Want je zit hier als mens, met allemaal gevoelens en gedachten. En natuurlijk is het dan prachtig als je geraakt wordt, als wat hier gebeurt je wat doet. Zeker is het dan geweldig als je merkt dat het fijn is, dat het mooi is, dat het goed is om samen bij de Here te zijn.

Nee, alsjeblieft - we hoeven echt het menselijke aspect niet uit te schakelen – we zijn en blijven mensen. En het wonder is nou juist dat de Here God, die-niet-een-van-ons-is-maar-de-totaal-Andere, met ons wil omgaan, dat wij mensen voor zijn aangezicht mogen verschijnen.

(dia5) Alleen het punt is: dat doe je in de kerk niet alleen, maar samen.

Een kerkdienst is niet een 1 op 1 tussen jou en de Here, maar een *samen* bij God komen. Als volk, als Gods kinderen.

De 1 op 1 relatie is ook heel belangrijk, onmisbaar zelfs. Uw eigen vertrouwelijke omgang met de Here. Dat U persoonlijk zijn aangezicht zoekt. In gebed, in Bijbellezing, in het overdenken van Gods Woord, in het toewijden van uw leven, van uw doen en laten, aan Hem. Die omgang is heel persoonlijk, dat is iets tussen u en de Here, tussen de Here en jou. Maak daar tijd voor. Investeer daar in.

Alleen, de kerkdienst op zondag is van andere orde. Dat is een bijeenkomst van de Here met zijn volk. Op een bepaalde plaats, op een bepaald moment, op een bepaalde manier.

En wat u of jij daar dan persoonlijk van vindt is niet onbelangrijk, maar ook weer niet doorslaggevend. Want u bent nl niet de enige! **Er is meer dan ik!** En in de vormgeving van onze gezamenlijke dienst aan de Here, zullen we het samen moeten doen. Zullen we rekening met elkaar moeten houden, is het geven en ontvangen. En boven alles is bepalend wat de Here er zelf van vindt.

Je ziet dat terug in de beide gedeelten die we uit de bijbel gelezen hebben.

Twee keer is daar spraken van een *revival*, een restauratie, een hervorming van de eredienst.

(dia6.1) Het gaat dan nog wel om de tempeldienst, die Oud-Testamentisch is, en daarom vervuld in Jezus Christus. Alle regels, voorschriften en verordeningen die in het OT gegeven zijn voor de dienst eerst in de Ontmoetingstent (Tabernakel) en later in de tempel, al die wetten gelden nu niet meer voor ons – gelukkig! Door het kruisoffer van onze Heer Jezus Christus is heel de offerdienst,

die gekleurd werd door bloed en de geur van rokende altaren, voltooid.

Dat is wat we als gereformeerde kerken belijden: (dia6.2) „Wij geloven dat de schaduwachtige eredienst van het oude verbond en de gebruiken die door de wet waren voorgeschreven, met de komst van Christus hebben afgedaan en dat zo aan al deze schaduwen een einde is gekomen. Daarom moeten de christenen die niet langer handhaven. ‘‘ (Artikel 25 NGB)

(dia7.1) Dat geeft ons als NT-Christus-gemeente veel meer ruimte en vrijheid om zelf onze persoonlijke en gemeenschappelijk dienst aan de Here invulling te geven. In de bijbel wordt geen standaard liturgie aangeleverd. Er staat nergens dat er alleen begeleiding mag zijn door een orgel, er staat ook niet dat er alleen maar Psalmen gezongen mogen worden, nergens lees je dat een drumstel verboden is of dat een dominee perse achter een kansel moet staan. Er is christelijke vrijheid, die past bij een volk waarover de heilige Geest is uitgestort, en die in eigen verantwoordelijkheid nu zelf vorm en inhoud mag geven aan de eredienst aan de Here.

Alleen: christelijke vrijheid onder leiding van Gods Geest wil niet zeggen dat iedereen wel wat mag aan rotzooien en doen waar hij/zij zelf zin in heeft. Betekent niet dat je geen notie meer hoeft te nemen van wat in de bijbel staat over hoe in Israël de dienst aan de Here werd ingevuld.

Dat hebben we als gereformeerden ook beleden: (dia7.2) „Toch blijft voor ons de waarheid en de inhoud ervan (van de schaduwachtige eredienst van het oude verbond) in Christus Jezus, in wie zij hun vervulling hebben. ‘‘

Zo kunnen we leren van wat in II Kronieken en Ezra beschreven wordt als *revival*, als restauratie van de dienst aan de Here.

Die twee situaties verschillen nogal.

(dia8) In II Kronieken gaat het over de ontbinding van de dienst aan de Here die in de loop van de jaren was ontstaan als gevolg van de goddeloosheid van de koningen van Juda. De verloedering van de tempel. De afgodsbeelden. De offers op verschillende hoge heuvels. Alles naar eigen smaak en inzicht – ieder deed wat goed was in eigen ogen.

Het is een boeiend verhaal – lees het thuis maar eens, eventueel uit de kinderbijbel: hoe Jehosabat, dochter van koning Joram en getrouwd met de priester Jojada, ter nauwernood een nakomeling van het koningshuis van David kan redden uit de moordende klauwen van grootmoeder Atalja. Het jongetje wordt verborgen gehouden eerst in de linnenkast van het paleis en later in de tempel. Dan pleegt priester Jojada een ‘*coupe*’ om het jongetje, Joas heet hij, koning te laten worden. Dat lukt, en koningin-moeder Atalja weet dat ze verraden is en wordt gedood.

En wat gebeurt er dan? Samen met het volk en de koning belooft Jojada plechtig dat ze de Here weer als volk zullen toebehoren. Dat is een heel bepalende stap geweest, je zou het zo kunnen zeggen: ze realiseerden zich weer, ze werden zich bewust, dat ze voor het aangezicht van de Here leefden. En het gevolg is dat de hele santenkraam van eigenwillige godsdienst wordt vernield en dat weer gedaan wordt wat in de wet van Mozes was voorgeschreven (de offerdienst) en dat de dienst aan de Here begeleid werd volgens (dia9) *de aanwijzingen van David*.

Die *aanwijzingen van David* komen we opnieuw tegen in Ezra. Dit speelt veel later in de geschiedenis. Een deel van het volk is dan teruggekeerd uit ballingschap. De tempel wordt herbouwd en de tempeldienst hersteld. En daarbij *stelden de priesters, gekleed in ambtsgewaad, zich op met trompetten, en de Levieten, de nakomelingen van Asaf, stelden zich op met cimbalen, om de Here te prijzen volgens de aanwijzingen van David, de koning van Israël*.

Beide voorbeelden laten allereerst iets zien (dia10.1) van **zorgvuldigheid**. Als we de dienst aan de Here vormgeven gaan we niet zomaar even wat leuks doen. En (dia10.2) ook **historische besef**, we zijn immers niet de eersten die leven voor Gods aangezicht?! Hoe deden ze dat vroeger en waarom deden ze dat zo? Niet om het dan perse ook zo te moeten doen, maar je kunt er wel bij aansluiten en van leren.

Alleen, wat zijn nou precies die *aanwijzingen van David*?

Het is lastig om dat zo 1,2,3 te zeggen. Er is geen lijstje beschikbaar. Het is meer nagaan hoe koning David indertijd bezig was met het invullen van de tempeldienst.

En dan kom je teksten tegen als:

(dia11.1) 1 Kronieken 9:33, waar staat dat zangers werden vrijgesteld die dag en nacht beschikbaar waren voor de eredienst.

(dia11.2) 1 Kronieken 23:5, waar je leest dat maar liefst 4000 Levieten zijn aangesteld voor het begeleiden van de lofzang voor de Here op – zoals David zei – ‘de instrumenten die ik voor dat doel het laten maken’.

(dia12.1) 1 Kronieken 23:31: *...elke ochtend en elke avond, en op sabbat, nieuwemaan en de andere hoogtijdagen treedt steeds het voorgeschreven aantal Levieten aan om de lof van de Here te zingen.*

(dia12.2) 1 Kronieken 25:1 – *De nakomelingen van Asaf, Heman en Jedutun werden door David vrijgesteld om de liederen te zingen onder begeleiding van lieren, harpen en cimbalen.*

Wat opvalt is dat voor zang en muziek speciaal mensen worden vrijgesteld en aangesteld. Dat wijst op (dia13.1) **vakkundigheid** en **kwaliteit**: wat gespeeld en gezongen wordt moet goed, moet mooi, moet zuiver zijn.

Verder komt prachtig naar voren de (dia13.2) **uitbundigheid**, veelkleurig, meerstemmig. Dag en nacht zijn zangers beschikbaar, 4000 mannen worden aangesteld om de lofzang te begeleiden. Allerlei instrumenten worden daarvoor gebruikt. Het is niet wat je noemt bekrompen, benepen, of zuinig. De dienst, de lofzang voor de Here mag wat kosten!

Een poging om het concreter te maken voor ons nu:

(dia14.1) 1) Laten we proberen om **minder subjectief en meer objectief** om te gaan met muziek en zang. Daar bedoel ik mee: dat we minder redeneren vanuit onszelf, van wat ik mooi vind of eerbiedig, en meer denken vanuit de aanwijzingen van David. En ons er samen voor inspannen dat de dienst voor de Here *zorgvuldig, vakkundig en uitbundig* zal zijn. En als ons eens iets niet zint, als we iets niet mooi vinden of niet eerbiedig, dat we dan niet weglopen, maar allereerst eens bij onszelf nagaan hoe subjectief, hoe ik-gericht ons oordeel misschien is, en of we niet ter wille van de gemeenschappelijkheid het offer kunnen brengen om over ons zelf heen te stappen (want het draait immers niet om mij, maar om de Here!) En als het echt niet anders kan, erover praten, het aankarten, het in de gemeenschap leggen – want de eredienst is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid!

(dia14.2) 2) Daarbij aansluitend: laten we bereid zijn **offers te brengen** voor de dienst aan de Here. Het offer van *je gevoel/de eigen mening*, want waarom zou uw/jouw smaak of behoefte of voorkeur de enige ware zijn?!. Het offer van de *zorgvuldigheid*: de kerkdienst is niet ons feestje, we zijn hier samen voor de Here, en dan hoeft niet alles maar te kunnen... Het offer van de *tijd*: tijd maken om voor de Here te zingen en muziek te maken. Het offer van *je gaven*: als je bijzondere gaven van de Here hebt gekregen en goed een muziekinstrument kunt bespelen of mooi kunt zingen – doe er dan wat mee, gebruik die gave dan, zet het ook in voor de dienst aan God! Het offer tenslotte van het *geld* beschikbaar stellen om goede instrumenten aan te kunnen schaffen, voor de technische ondersteuning, om muzikanten de kans te geven zich goed te ontwikkelen, wellicht om mensen vrij te stellen om muziek te componeren en uit te voeren. Laat de eredienst geen sluitpost op de begroting zijn!

En hoe dan ook, laten we steeds beseffen dat we – met vallen en opstaan – samen voor het aangezicht van de Here staan, onze grote en heilige God, die ons in zijn goedertierenheid en liefde tegemoet komt en het meer dan waard is alle lof en eer te krijgen.

Laten we Hem samen loven en prijzen, van nu aan tot in eeuwigheid!

Amen